

LIAM O'FLAHERTY

Az orvlövész

A hosszú júniusi alkony lassan átadta helyét az éjszakának. Dublint szinte beburkolta a sötétség, csak a hold halvány fénye jutott át a felhők fodrain: sápadt sugarai az utcára és a Liffey sötét vizére hullottak – inkább a hajnal közeledtére emlékeztettek. Az ostromlott Four Courts környékén bömböltek a nehézfegyverek. Időnként váratlanul gépfegyver- és puskalövések törték meg a csöndet szerte az egész városban, mintha kutyák ugatnának föl elhagyott farmokon. A republikánusok és a szabadállamisták harca, a polgárháború javában zajlott.

Az O'Connel hídhöz közeli egyik háztetőn egy republikánus orvlövész hasalt feszülten figyelve. Mellette hevert puskája, látcsövét a vállára vetette. Arca diákarc – sovány, aszketikus, szemei azonban hidegen csillogtak: a fanatikuskok ismerve. Mély, elgondolkodó tekintet, olyan ember szemei, aki hozzászókkott a halál látványához.

Mohón falta szendvicst. Reggel óta nem evett, túl izgatott volt hozzá. Miután végzett, előhalászta whiskysflaskáját a zsebéből, s röviden meghúzta. Ezután visszasüllyesztette az itókát a helyére. Egy pillanatra elmorfondírozott, vajon megkockáztathatja-e a dohányzást. Túl veszélyes. A gyufa villanását könnyedén észrevehetik a sötétben az ellenséges őrszemek. Eldöntötte: megreszkírozza. Szájába vett egy cigarettát, meggyújtotta a gyufaszálat, és sietősen kezdte beszívni a füstöt, miközben eloltotta a lángot. Szinte a következő másodpercben már be is fűródott egy golyó a tetőt övező mellvédbe. A mesterlövész a következő szippantás után eloltotta a cigijét. Halkan káromkodott, s kúszni kezdett bal felé.

Óvatosan fölnyomta magát, hogy kisandítsa a mellvéd mögül. Egy villanás: a golyó a feje mellett süvített el. Eldobta magát. Látta a villanást. Az utca túloldaláról jött a lövés.

Hátragurult a kéménysorhoz, majd lassan fölguggolt az egyik kémény mögött, hogy szemei azonos magasságba kerüljenek a mellvéd tetejével. Semmit sem lehetett látni – csupán a szemközti háztető homályos körvonalát, amint elválik a sötétkék égtől. Ellenfele fedezékbe húzódott.

Hirtelen egy páncélautóra lett figyelmes: átvágott a hídon, majd lassan megindult fölfelé az utcán. Úgy ötven yardnyi távolságra állt meg az út túloldalán. A járó motor lüktetése fölhallatszott a tetőre. Szívverése fölgyorsult. Ellenséges jármű. Jó lenne tüzelni, de semmi értelme. Golyói egyszerűen lepattognának a sűrű szörnyet borító acéllemezekről.

A következő percben az egyik mellékutcából idős nő bukkant elő, rongyos vállkendője a feje köré csavarva. Szóba elegyedett a páncéltoronyban lévő férfival. Az öregasszony az orvlövészt rejtő tetőre mutatott. Besúgó.

A páncéltorony kinyílt. Előbukkant a férfi feje és válla, tekintetével az orvlövészt kezdte keresni, aki már föl is emelte puskáját. Tüzel. A férfi feje keményen a páncéltorony falának koppant. A vénasszony vissza akart iszkolni a mellékutca. Újabb lövés. A nő megpördült, s egyetlen sikollyal elzuhant, bele az útszéli csatornába.

Ekkor a szemközti tetőről szintén lövés dördült, a puska pedig kipottyant az átkozódó

orvlövész kezéből. A fegyver zörögve hullott a tetőre: az orvlövész úgy érezte, zaja még a holtakat is fölébresztené. Újból a kezébe akarta venni a puskát, de nem bírta fölemelni. Elhalt a karja. 'Krisztusom,' morogta, 'meglöttek.'

Elhajította magát a tetőn, majd visszaeickélt a mellvédig. Bal kezével megtapogatta sérült jobb karját. Kabátujja lassan átítatódott vérel. Fájdalmat nem érzett – csupán valami tompa érzés: mintha levágták volna a végtagot.

Gyorsan előhalászta zsebkését, kinyitotta a mellvéd peremének segítségével, majd fölhasította karján a ruhát. Ráakadt az apró, golyó ütötte lyukra. Karja hátulsó részén viszont semmi. Megakadt a csontban. Bizonyára eltörte. Kabátujját fölhajította, a seb fölé. Könnyedén ment. Fogcsikorgatva próbált meg úrrá lenni fájdalmán.

Elővette tábori elsősegélycsomagját, késével fölszakította a borítást. Letörte a jódos üvegcsé nyakát, majd a sebbe csöpögtette a keserű levét. Rohamokban söpört végig rajta a kín. A sebre helyezte a vattapamacsot, és körbetekerte a karját kötszerrel. A két véget fogai segítségével csomózta össze.

Mozdulatlanul ült ott egy darabig hátát a mellvédnek vetve, szemeit behunyta, próbálta legyőzni a fájdalmat.

Alant az utcán semmi nesz. A páncélaútó visszaviharzott a hídon túlra, a géppuskás feje élettelenül lógott ki a páncéltoronyból. Az öregasszony hullája a csatornában hevert.

Az orvlövész sokáig ücsörgött ott sérült karját ápolgatva, miközben a menekülésen törte a fejét. A reggeli nap sugarai már nem találhatják itt sebesülten a tetőn. A szemközti háztetőn várakozó ellenfele útját állja. Meg kell ölnie, de a puskája szoba se jöhet. Kizárólag a revolverét használhatja. Tervezgetni kezdett.

Levetette sapkáját, és puskája csövére akasztotta. Ezután fegyverét lassan a mellvéd teteje felé kezdte tolni, míg elő nem bukkant fejfedője, a túoldalról is jól láthatóan. El is dördült egy lövés, szinte azonnal, s golyó szakította át a sapka közepét. Az orvlövész előredöntötte a puskát. A sapka lecsúszott a csőről: aláhullott. Ekkor az orvlövész megragadta középen a puskát bal kezével, majd kilógatta, hagyta, hadd csüngjön ott élettelenül. Néhány pillanattal később elengedte. Ezután újfent a tetőhöz lapult, kezét visszahúzta a mellvéd mögé.

Fürgén kúszni kezdett bal felé, hogy ki tudjon sandítani szélről. Bejött a csel. A másik orvlövész látva a sapka meg a puska alábukszázását elhitte, megölte ellenfelét. Egy sor kéményfej előtt állt fürkészőn, fejének körvonala tisztán kiemelkedett a nyugati égbolt sötétjéből.

A köztársaságiak orvlövésze a mellvéd fölé emelte pisztolyát. Úgy ötven yardra lehettek egymástól – nehéz lövés ilyen fényviszonyok közepette, jobb karját meg mintha ezer ördög döfködné. Határozottan tartotta a csövet a célpontra. Keze megremegett a türelmetlenségtől. Ajkait összepréselte, orrán keresztül mély lélegzetet vett, majd meghúzta a ravaszt. Szinte belesüketült a dörrenésbe, karját megrázta a visszarúgó revolver.

Amikor szétoszlott a lőporfüst, átpillantott ellenfelére, s örömittasan fölkiáltott. Teli-találat. Haláltusájában nekitántorodott a mellvédnek. Próbált talpon maradni, de menthetlenül dőlt előre, akár valami álomban. A puska kicsúszott markából, neki a mellvédnek, aztán zuhanni kezdett, pattant egyet a lenti borbélyüzlet tetejének sarkán, majd nagyot csattant a járda kövezetén.

A haldokló férfi végül összecsukszott, és átesett a mellvéden. Miután teste bukfenchezett néhányat a levegőben, tompa puffanással ért földet. Mozdulatlanul feküdt az utcán.

Az orvlövész megborzongott látva ellenfele zuhanását. Elillant belőle minden harci tűz. Mardosni kezdte a büntudat. Homlokát izzadságcseppek gyöngyözték. Sérülése legyengítette, nem is beszélve a hosszú nyári nap végigkoplalásáról, miközben a környéket pásztázta tekintetével; irtózat lett rajta úrrá, mihelyst végigmérte halott ellenfele összetört tetejét. Fogai vacogtak. Szinte összefüggéstelenül mormogott magában: szidta a háborút, szidta önmagát, elátkozott mindenkit.

A füstlő revolverre nézett: káromkodva csapta a tetőnek, éppen a lába elé. A fegyver elsült az ütődés hatására, a golyó pont a feje mellett suhant el. A lövés okozta sokkos rémület észhez térítette. Idegfeszültsége alábbhagyott. A rettenet okozta köd elpárolgott fejéből: fölnevetett.

Elővette zsebéből a whiskysüveget, és egyetlen húzással kiürítette. Úgy érezte, a tömény szesz vakmerővé teszi. Elhatározta, lemászik onnan, hogy jelentést tegyen alakulata parancsnokának. Csönd ült a környéken. Aligha jelent túlzott veszélyt átvágni az utcákon. Fölkapta pisztolyát, és zsebre vágta. Átpréselte magát a tetőablakon, hogy visszajusson az épületbe.

Amikor az orvlövész leért az utcára, hirtelen furdalni kezdte oldalát a kíváncsiság, vajon ki lehet az, akit az imént leterített. Úgy vélte, igen jó lövő volt, bárki legyen is. Eltöprengett a dolgon: esetleg ismerhette. Talán még ugyanabban az alakulatban is szolgáltak, mielőtt megtörtént a szakadás a hadseregen belül. Úgy döntött, vállalja a kockázatot: odamegy, megnézi magának. Bekukkantott a sarokról az O'Connell utcába. Az utca felső részéről szünni nem akaró fegyverropogás hallatszott, errefelé viszont minden kihalt.

Az orvlövész átinalt az utca másik oldalára. Egy géppuska törte meg a csöndet, de megúsza a golyózapot. Ledobta magát a földre a hulla mögé. A géppuskatűz abbamaradt.

Kis idő elteltével az orvlövész maga felé fordította a tetemet. Saját testvére arcát pillantotta meg.

A sportág neve: Gyilkolás

A baknyúl fékevesztett menekülése végén berontott a lapos kő alá. Jobb hátsó lábával még lepatintott a kőszitről egy apró szilánkot, majd éppen az utolsó pillanatban eltűnt alatta: a kutya pofája egy tompa puffanással már el is torlaszolta a bejáratot. A vadász zsebéből vonítva hányt bukfenchezett a levegőben, olyan örült rohanással érkezett meg a lyukhoz. A nyúl végigkúszott a kőszitrben képződött egyenes vajatban. Ahogy lábaival egyre beljebb tolt a testét, minden körmével végigkaristolta a követ. Mögötte barna szőröcsomók. Félúton lihegve pihent meg. Észrevette a kutya fekete, szaglászó, ide-oda cikázó orrát a vajat távolabbi végében. Lábaival kénytelenül húzta hasa alá, fejét pedig kicsavarta, hogy mindkét bejáratot szemmel tudja tartani, és várt. Ziháló oldala minden lélegzetvételnélkor az üreg falának nyomódott.

Egy fiú érkezett balról a sziklát szegélyező köveken ugrálva. Jobb kezében hosszú,

száraz fűzfarúd. Hirtelen megállt, körbenézett. A kutya fölemelte a fejét, a fiúra pillantott, és csóválni kezdte farkát, miközben párat vakkantott. A kölyök ujjongva rohant oda hozzá a szirten keresztül. A kutya örömtias morgások közepette vetette hátra fejét, és eszeveszett kaparásba kezdett, de karmai nem árhattak a mészkőnek. A fiú hasra dobta magát a másik lyuknál, ahol a nyúl bebújt a szikla alá, egyik szemét becsukta, és bekukucskált a járatba. Mihelyst hozzászokott a homályhoz, észrevette a nyulat, erre ő is fölfordult.

A nyúl fölismerte, hogy mindkét irányban ott az ellenség, megpróbálta átpréselni fejét a töle kissé balra eső szűk hasadékon, ahol a szirt két kúpszerű sarkantyúja tartotta csak a sziklát. A füleinél tovább nem tudott nyomulni, megszorult. Megmerevedett, egyik füle visszatört, a másik hátához simult, végeik beleremegtek, ahogy a kutya halványkék csikokban kifújó lélegzete meg-megborzolta őket. Ezután a hátulja felől, egyre közelebből, csikorgó hangra lett figyelmes. A fiú az oldalán fekvő próbálta egyre mélyebbre dugni a fűzfarudat a vajatba.

Végül a rúd vége elérte a nyúl bal csípőjét, finoman. De lecsúszott a szőréről, és beleütközött a kőbe. Ezután nyikorogva csavarodott egyet, és megakadt a nyúl puha farkszőrzetében. Megint csavarintott rajta a fiú. A nyúl csípőin feszülni kezdett a bőr, ahogy szőre minél jobban a rúdra tekeredett. A nyúl visszatartotta lélegzetét, s hirtelen kirántotta fejét a hasadékból. Jobb lábát hátrafesztette, hogy el tudjon kúszni a rúd elöl, amikor a távolabbi kijáratnál észrevette a kutya fehér tépőfogai közül kilógó vörös nyelvét. Combjág fölhúzott jobb hátsó lábával, hunyorgó szemével, rángatózó pofaszőreivel, összehúzott nyakához simuló füleivel mozdulatlanul várta a fejleményeket. A rúd újfent nyikordult és csavarodott egyet. A faalkalmatosság végén összegyűlt szörgomolyag már a hasi szőröket is kezdte magához húzni. Újabb fordítás. A nyúl ágyékán megfeszült a bőr.

A fiú elkáromkodta magát. A szikla egy kiálló darabja lehorzsolta a csípőjét. Fölmordult, majd vadul hisszegett. A kutya hirtelen a nyílásba dugta a pofáját, és fölugatott. Ugatásától visszhangzott az egész üreg, a nyúl nyakán megremergtek a szőrszálak. Szemeit behunyta, fejét pedig leszegte. A vadászeb lehetének erős szaga szinte fojtogatta. A kölyök ekkor mély lélegzetet vett, s próbált még egyet csavarni a rúdon. Izzadt tenyerei megcsúsztak a száraz fűzfán. Tovább már nem lehetett tekerni. A nyúl testén úgy feszült a bőr, akár valami dobon. Jobb hátsó lábának körmeit olyan erővel préselte a kőnek, hogy hegyeik szinte elkoptak. A kutya közben fölemelte fejét, és odaszókkent megszaglászni egy éppen arra mászó csigát. Majd vissza a lyukhoz, miközben bal elülső mancsát fölemelte, fejét pedig oldalra tartotta.

A fiú lassan, óvatosan húzni kezdte maga felé a rudat. Néhány pillanatig a nyúl nem is érezte, hogy fokozatosan kezdik kiráncigálni helyzetéből. Ám hirtelen a súlyát tartó jobb hátsó lába megindult hátrafelé néhány karistoló hang s egy koppanás közepette. Teste is követte, csúszás közben oda-odaütődött a járat falának, mellső lábai végigkarcolták az átjáró alját. Már túlságosan elkábult ahhoz, hogy különösebben ellen tudjon állni a húzóerőnek. A kutya gyanakodva szaglászott befelé. Majd szinte örvöngve. Azt hitte, a nyúl egerutat nyer. Csaholva rontott át a fiú oldalára, pofáját belökte gazdája arca és a bejárat közé. Fölnyűszített, és visszarobogott az őrhelyére.

A nyúl egy lábón belüli távolságra került a fiú kezétől, amikor a rúd hirtelen megakadt egy

szirtkiszögellés és a szikla képezte hasadéokban, éppen a vájat bejárata előtt. A siheder szitkozódva próbálta kiráncigálni a rudat. Meg se moccant. Ekkor visszanyomta. A nyúl érezve, hogy elernyedte az őt húzó erő, maga alá kapta hátsó lábait. A fiú erre megpróbált még egyet tekerni a boton, hátha kiszabadul. Lágyan körbefordította a tengelye körül, mire a bőr szétrepedt a nyúl csípőjén. A nyúl meglóbálta fejét, négy lábát a szirtnek feszítette, s egy vad sikoltással előretolta testét. A kutya dühödten csapta magát a nyílás aljához, pofája nekikoppant a kőnek. Hason fekve, átvizesedett szemekkel, félig kinyitott állkapcsaival várt. A fiú térdre szökött, két kezére fogta a rudat, és kirántotta a vájatból: a végén jókora darab nyúl-bőr fityegett. A nyúl, esztét vesztve a fájdalomtól, egyenesen a kutya irányába kúszott. A kutya hátrébb vonta pofáját. Farka megfeszült. Szemei félig becsukódtak. Mellkasa reszketett. Előbukkant a nyúl feje. Egy elfojtott sikoly, majd egy tompa recsenés: a kutya fogai a nyúl nyaka köré záródtak.

A kutya győzelemittasan tartotta feje fölét a nyulat, miközben a fiú átszökött a sziklán. Odaérve megragadta a nyúl hátsó lábait, és kíméletlenül bordán rúgta az ebet. A kutya vonítva iszkolt hátra, miután elengedte a nyulat. A fiú maga elé tartotta a ziháló testet: mint-ha haláltusája során sövények fölött kellett volna átlendülnie. 'Pompás', sziszegte fogai között.

Ezután nekicsapta a nyúl fejét a sziklának.

Polgárháború

Hajnalodott. A negyedik nap. Addigra már minden elveszett, de nem tették le a fegyvert. Fölkúsztak a tetőre, és a világosság megérkezévével várták a katonák közeledtét. Hamarosan itt lesznek. A távolban sűrű géppuskaropogás, az ég egyik sarka pedig vörösben úszott: nem a fölkelő nyári nap tompa ragyogása, hanem mélyvörös lángok fénye fekete, kavargó, rémes formákat öltő füstgomolyagokkal keveredve, miközben jobbra egy épület gerendái szörnyű dörrenésekkel zuhantak a széles utcára; a republikánusok főhadiszállását bekerítették, elfoglalása csak idő kérdése.

Itt, a nyomornegyedben, az egyik szűk utcában lévő bérház tetején két férfi várakozott, a halálra. Kegyetlen percek.

Négy nap. Mostanra hogy megváltozott minden. Körös-körül, a poros, fekete háztető minden oldalán a város épületeinek végelethatalan tömege, akár valami néma, bizonytalan talajú síkság; egyetlen óriási fedő, alatta pedig az alvó embertömeg. Aludtak, békésen hortyogtak, mert végre befellegzett, már látszott a vége, a republikánusok vereséget szenvedtek. Négy nap, és a republikánusok rohamozó hordája, a posztjára átszellemült tekintettel ináló hada immáron szanaszét szóródott, börtönben ült, holtan feküdt, megsebesült vagy a hegyekbe bújdosott.

A két férfi a tetőn kuporgott, kezükben pisztoly, a katonákat lesték. Az egyikük Jim Dolan hadnagy, sovány, huszonkét éves fiatalember, vadonatúj kék öltönye, amit a fölkelés

különleges alkalmából vett, mostanra csupa szakadás, pizok, sápadt, elgyötört ifjonti arcára pedig foltokban ült ki az alvás utáni vágy és a halálfélelem. Hivatalnok. A másik Tim Murphy szállásmester, alacsony, de iszonyú erejű munkás bikanyakkal, méretes, napbarnította arcú férfi szögletes, vöröslő állkapoccsal, ami úgy kiállt, mintha széles, fölfelé görbülő karom lenne. Pizse orr, apró szürke szemei pedig mélyen beültek a megereszkedett, sötét húsba; eltökélt, fanatikus fegyveres; érzéketlen, hajthatatlan.

Murphy hason feküdt, mellkasa a sülyesztett esőcsatornában, feje a tető sarkánál az égnek meredő kéménysornak vetve, jobb kezének ujjai lazán fonódtak jobb szeme mellett tartott pisztolyára, előre figyelt, makacs gyűlölettel várta az első fej föltűntét. Harminc tölténye maradt. Aztán a halál. Vesztettek. Az ő életére tovább már nincs szükség. Halál...

Dolan a jobb térdére ereszkedett, feneke a sarkán, ő is a revolverét markolászta. Csövét azonban az esőcsatorna irányába lógatta, fogai vacogtak. Nem akart meghalni. Ugyanaz a megvetés lüktetett agyában; gyűlölet az alvók iránt; gyűlölet a katonák iránt, akik tűzbe borították a távoli utcát, és a növekvő nappali világossággal egyre közelebb settenkednek a házak között. De ő nem akarta itt hagyni a fogát. Halálfélelmében összekoccantak a fogai.

Vadul forogtak agyának kerekerei... a lépcsőn heverő két holttestre gondolt, az előző nap meggyilkolt bajtársaira, amikor egy elhaladó teherautó, dugig telve katonákkal, bombát dobott rájuk. Fülüketítő dörrenéssel csapódott be a lépcsőházba. Üvöltések. A helyőrségen pánik lett úrrá. Három férfi föltartott kezekkel kilépett az utcára, megadták magukat. Ő szintűgy le akarta tenni a fegyvert. De mellette Murphy állt a legfelső szint egyik ablakában. Murphy lőtt: egyszer, kétszer, háromszor. A három férfi pörögve zuhant a kövezetre. Ismét tüzelt. Valaki fölüvöltött a teljes gázzal elsuhanó teherautóban, a zöldruhás, görnyedt test a lendülettel rábucskázott a magukat még időben hasra vető katonatársakra.

Mostanra csupán ők maradtak, ők ketten. Egyedül Murphy mellett, ő pedig rettegett tőle. Rangsor szerint ő parancsolt, ő irányította az őrhelyet. Ám igazából ez a bikanyakú szörnnyeteg vezényelt. Már nem volt kinek utasításokat osztogatni. Egyedül maradtak. Murphy meg: maga az ördög.

Murphy feléje fordult, pisztolyát a mellének szegezte, majd fröcsögve az arcába ordította: 'Velem maradsz, a szentségit. Hallasz, te mocsok? Itt én parancsolok, és megadásról szó se lehet.'

Mindez tegnap este történt. Micsoda éjszaka! Csönd, távoli dörrenések, a lépcsőkön osonó patkányok, a feleségén járt az esze, Murphy morogva portyázott föl-alá, két részeg megpróbálta föltörni a kocsmát, lövések, szitkozódás, aztán egy órával ezelőtt fölkúsztak a tetőre, most pedig... várták a halált. Fegyverletétel kizárva.

Dolan a feleségén morfondírozott. Atyaisten! Milyen furcsa minden. Négy nap vagy ezer év? Már nem szerette. Csöppet sem. Eltűnt az életéből. Mindössze néhány emlék vékony, törékeny kezeiről, finom, rózsaszín arcáról, a szőke csigakötegek a füleinél, óriási sápadtkék szemei és a tökéletes lehetetlensége annak, hogy megértsen bármit is. Szóra se méltatta. Még csak nem is üzent neki, amikor négy nappal ezelőtt kirohant az irodájából és meg sem állt az őrhelyéig. Úgy sem értette volna... mint akármilyen más. Csak azért jutott eszébe, mert ő képviselte a másik világot Dolan vadságával szemben, ami mostanra teljesen elszigetelte az élettől, föl erre a tetőre egy ördög társaságában.

Miért, miért nem képes segítség után kiáltani? Miért nem bírja a hason fekvő Murphy széles hátára irányítani töltött fegyverét és meghúzni a ravaszt, tüzelni, összeszorított fogakkal, merev tekintettel, kíméletlenül, amíg mind a hat lövedék bele nem hatol istentelen testébe? És már szabad is lenne. Leroboghatna a lépcsőn, el a... Nem. Nem tudna elmenni a tetemek mellett. Úristen! A hullák a lépcsőházban!

Vacogó fogakkal térdelt ott, feje hasogatott, teste csupa láz, pattanásig feszült idegekkel, hasa megereszkedett, mintha ólomból lenne, mintha bármelyik pillanatban kitörhetne rajta valami örvényező roham, ami alatt, legalábbis ő úgy vélte, egy végtelen mélység felé venné útját, körös-körül örökkön tüzelő, üvöltöző és átkozódó ördögökkel.

Murphy meg se moccan. Mozdulatlanul, merev testtel feküdt ott, izmai lazán tapadtak kemény csontjaihoz: mint egy sarokba szorított állat. Lassan mindent elborított a nap fénye, fehér ragyogásával melegíteni kezdte a tetőt. Hangok hallatszottak, egyre közelebről.

Először egy tompán lüktető motor és dübörgő gumikerekek hangjai ütötték meg a fülüket. Majd a lüktetés pőfögve abbamaradt, miközben lábak csattantak a kövezeten. Murphy fölmordult, könnyökeit megemelte, sarkait széles terpeszbe vetette. Fejét lassan oldalra fordítva Dolanre pillantott. Véeres szemei félig csukva.

'Jönnek,' mondta, 'Viszlát. Találkozunk a pokolban.'

Hangtalanul, csukott szájjal nevetett föl, arcának puffadt húsa beleremegett. Néhány pillanatig még Dolanre meredt, aztán visszafordult, csikorgó fogakkal, lassan a hangok irányába emelte Mauserét.

Dolan is megmerevedett. Állkapcsa megkeményedett. Tágra nyitott szemekkel, érzéketlenül bámult anélkül, hogy látna. Már nem gondolkodott. Teste várakozón feszült meg. De mire várt?

Trip-trap-trap. Jöttek. Viszont továbbra sem látszottak. A szűk utca úgy száz yardnyira fordult el balra. Arra járhattak, elhaladnak egy csupasz fal mellett, szemben, a kanyarulat belső ívén, a feketére festett homlokzatú bolttal, rajta pedig fehér betűkkel: J. WALSH, FŰSZERES. Barna lócitrom száradt a kövezeten, még egy csupasz fal. Dolan a két falat bámulta, felváltva, kiüresedett tekintettel.

És ott voltak, zöld katonaruhában, lassan haladtak előre az utca egyik oldalán, puskák a vállon, sapkáikat hetykén fejük oldalára vetették, egyikük jókora szalmacsutakon kérődzött, két vége a szájából kilógva a házak ablakaira meredt. Megtorpantak, váltottak pár szót, majd egyikük hátranézett jobb karját a feje fölé kanyarintva. Ezután megemelte a kezét, előredőfött vele és mereven visszaengedte az oldalához. A jelzés. Előrenyomulásra. Továbbmasíroztak. Fölbukkant még kettő férfi. És még három, lassan lépdeltek előre vállra vetett puskáikkal.

Murphy fölmordult, testét rázni kezdte a belül bugyorgó, néma nevetés. Egyenesen a csapdájába sétáltak. Megvárja, amíg meg nem érkeznek alájuk, egészen közel. Akkor majd leszedi őket...

Dolan azonban... Mihelyst meglátta őket, szíve vadul kalapálni kezdett, agyának kerekei ismét mozgásba lendültek. Nem tőlük félt. Elfelejtette, hogy ellenséges katonák, ő meg immáron negyedik napja ellenük harcol. Forradalmisága elpárolgott belőle. Arra gondolt, inkább rab egy gyilkos örült szeszélyeinek kiszolgálátva, most pedig fölcillant a remény,

átadhatja nekik. Próbált rájuk kiáltani és integetni, ám valahogy a mellette hasaló férfi iszonyatos ereje a szájpaddlásához tapasztotta nyelvét, kezei pedig élettelenül csüngtek alá. Csak borzongani bírt, sápadt ajkai kifejezéstelenül rebtentek meg.

Közeledtek. Már látta csillogó zubbonygombjaikat, kíváncsi és nemtörődöm arckifejezéseiket, ahogy óvatlanul sétálnak előre. Úristen! Miért nem tudják, hogy itt van ő is, a halál torkában? Miért jönnek ilyen elővigyázatlanul erre, amikor... A pokolba!

Murphy megmozdult. Jobb keze megmerevedett. Fegyvere csövének széles torkolata éles szögben mutatott lefelé. Mindjárt lö. Dolan üvöltve vetette rá magát Murphyre. Murphy fölhördült, és pördülés közben Dolan bordái közé süllyesztette a könyökét. A pihékönnyű testű Dolan hátratántorodott, neki a palatábláknak. Ezután hanyatt vágódott, és arccal fölfelé belecsúszott az esőcsatornába, miközben állát mellkasához szögezte, hogy szemmel tarthassa Murphyt. Murphy Dolan arcához tolta fegyverét. 'Ha,' mondta. Egy éles dörrenés. Dolan azt hitte, itt a vég. Nem, Murphyt érte találat. Száját szélesre tárva dőlt hanyatt, de azon nyomban meg is fordult, különös mozdulattal pördült a jobb oldalára. Bal fele teljesen elernyedt. A válla alatt lőtték meg a mellét. Az utcáról.

Dolan leeresztette a fejét elterültében. Még mindig úgy hitte, halott. Elképesztő sebességgel zakatolt az agya. Vörös karikák forogtak csukott szemei előtt, és úgy érezte, végtagjait rettentő súlyok tartják fogva, s lassan húzzák lefelé, miközben teste továbbra is a tetőn hever. Rettenetes csöndben várt ott, nem hallott semmit.

A katonák tüzelés után berontottak az egyik kis közbe, ami az utca bal oldalából nyílvá futott fölfelé. Murphy vaktában kilőtt két tárat, de senkit sem talált el. A golyók a fekete homlokzatú üzlet sarkát csipkézték ki apró fehér, egymás mellé sorjázó lyukakat hagyva a vakolatban. Ő is várt.

Hirtelen újabb lövés dördült, Murphy teste megrezsent. Feje hátrahanyatlott, jobb kezét a torkához emelte. Ezt a bal vállába kapta a nyaka közelében. Spriccelni kezdett a vére kék szvetterén keresztül. Szája kinyílt, nyelvét kiöltötte és ajkaival a végét harapdálta. Bal szemét lehunyta, majd óriási erőfeszítéssel az egyik kéményre emelte fegyverét. Csönd. Durr, durr, durr. Háromszor lőtt, gyors egymásutánban. Egy kiáltás, görnyedt férfialak föltartott kezekkel, puskája rézsút tartva. Ezután rábukott a kéményre, ott vonaglott. Egy másik alak ugrott oda, próbálta lehúzni onnan mélyen előregörnyedve. Murphy újfent lőtt. A segítő férfi hátrazuhan. Eltalálta?

Dr-r-r-r. Egy Lewis géppuska ugatott föl a távolban. A golyóáradat Murphy arca előtt suhant el, oldalra fröccsentek szét, alig kerülték el a fejét. Murphy lebukott, nem moccant. Durr, durr, dr-r-r-r, durr. Mindenki őt vette célba, az összes irányból. Téglaforgácsok a kéménysorból, palaszilánkok hullottak a hátára. De nem lőtték le, ott hevert a csatornában.

Várakoztában Dolan járt a fejében. Most kivégezhetné az árulót. Érezte, nagyon elgyengült. Csak az egyik oldala élt. Közelít a halál, sebesen. Átlukasztatja a rohadékot. Lassan elfordította a fejét, koponyája az esőcsatorna alacsony falát súrolta, hogy meg ne emelje a palákat, amiken az imént még golyók pattogtak. Ezután karját le kellett nyomnia egészen a könyöke alá, térdét pedig fölhúznia a csípője fölé, ami rengeteg küszködéssel, nyögéssel járt szörnyen kínzó sebei miatt.

Dolan rémülettel telve hallotta: mozgolódik. Újra észhez térítették a neszek, mint a

rémálmából hirtelen fölébredő férfit a hálószobában hallott zaj. Előrenyújtotta a nyakát, kinyitotta a szemét, s Murphy csupa vér arca tárult elé, ahogy őt vizslatja, valamint Murphy pisztolyának imbolygó csöve. Dolan fölordított, mindkét könyökét a csípője alá tolta és kezdte hátrataszigálni magát a csatornában. Murphy hirtelen megmozdult nagyot nyögve, kissé fölemelkedett, hogy a célra tudja tartani revolverét, miközben elsüti. De tüzelés közben a fejét is följebb tolt, lövése elszállt az égbe, ő pedig hátrazuhant, koponyája nagyot koppant a csatornán. Pontosan fejbe lőtték. Meg se moccant.

Abbamaradt a tüzelés. A katonák egymást szólították az utcán keresztül. Dolan szótlannul, némán feküdt, Murphy tetemét nézte. Talpra szökkenjen kezeit a feje fölé emelve? Nem. Amint belé villant a katonákkal való komolyabb kapcsolatfölvétel gondolata, visszatért belé a rettegés az ellenségtől. Újfent rá kellett döbbennie, ők az ellenség. Egész teste hideg verítékben úszott, mire lekuporodott, hogy megpróbálja átpréselni magát a palatáblák között, hátha elrejtőzhet. Nekilapult a tetőnek, szemeit becsukta, megmerevedett.

Csend... hosszú csend. Sehol semmi nesz.

Egyszer csak lépések hallatszottak mögötte a tetőn. Fölugrott, karjait a feje fölé csapta. Térdre omlott, előregörnyedve rázta, rezgettette összekulcsolt kezeit.

'Vigyenek el innen. Vigyenek el innen. Én nem löttem. Én nem löttem. Ő megveszett. A feleségem, a feleségem. Megesküszöm az Úristenre, hogy soha nem tüzeltem. Két férfi van a lépcsőházban. Ennek itt Murphy a neve. Vigyenek ki innen.'

Ketten fürkészték a tető gerince mögül, úgy öt lábnyira Dolan arcától. Csak az arcukat, karjaikat és puskáikat látta. Két könyörtelen, hideg ábrázat, két fagyos tekintet. Látta, ahogy még hidegebbek, még könyörtelenebbek lesznek vonásaik, ajkuk vicssorra görbül, szemnyílásaik összeszűkülnek. Egyikük megszólalt: 'Osszuk ki a fattyára.'

Két lövést kapott, egyenesen a koponyájába.

Domokos Tamás fordítása

A fordítás alapjául szolgáló mű: The Short Stories of Liam O'Flaherty. NEL books, 1986.

Liam O'Flaherty (1896. VIII. 28., Gort nag Capall – 1984. IX. 7., Dublin) a XX. századi angol-ír irodalom egyik legfontosabb, legjelentősebb szerzője, aki iskolaévei alatt egész életére egyházellenessé lett, megjárta az I. világháborút, de 1917-ben leszerelték. Ezután Londonba ment, ahol különféle munkákat vállalt, majd 1918 végén Rio de Janeiróba hajózott: belekóstolt a tengerparton éldegélő számkivetettek mindennapjaiba. 1920-ban tért vissza Írországba, és csatlakozott a kommunistákhoz, majd részt vett a polgárháborúban. Ezután Corkban és Londonban bujdossott. Később az IRA sorait választotta, ismét mellé fogott: 1922. XII. 6-án hivatalosan is megalakult a szabad ír állam, O'Flaherty pedig befejezte az aktív politizálást, inkább leült az íróasztal elé. A származása, ifjúkori tapasztalatai miatt elsősorban az ír szegények krónikásának tekintett szerző – aki 1956-ban befejezte műveit publikálását –, írásművészetében egyszerre található meg a romantikus, realista, naturalista és a misztikus.